

Patiënteninformatie

Poortkatheter (subcutaan veneuze poortkatheter)

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding.....	3
Wat is een poortkatheter.....	4
Voordelen van een poortkatheter.....	4
Plaatsen van een poortkatheter	5
Verloop	5
Nazorg.....	5
Verwijderen van een poortkatheter	6
Aanprikken van een poortkatheter	7
Verwikkelingen en neveneffecten	7
Lichamelijke problemen.....	7
Koorts	7
Pijn/zwelling	8
Roodheid/etter	8
Functionele problemen.....	8
Moeilijkheden met bloedafname	8
Moeilijkheden met toedienen van een therapie	8
Medische beeldvorming met een poortkatheter.....	9
Richtlijnen en aandachtspunten voor thuis	9
Inspanning.....	9
Reizen	9
Autorijden	9
Ontslag uit het ziekenhuis.....	10
Tot slot	10
Wie contacteren bij vragen of problemen?	10
Persoonlijke notities/ vragen	11

Inleiding

In deze brochure vindt u meer informatie over de plaatsing van een poortkatheter

- info over de ingreep zelf
- de verzorging in het ziekenhuis
- aandachtspunten
- richtlijnen voor thuis

Elke situatie en elke ingreep is anders. Het is daarom onmogelijk om in deze brochure alle details voor elke situatie te beschrijven. Heeft u nog vragen of is iets niet duidelijk? Aarzel niet om extra uitleg te vragen aan uw arts of verpleegkundige.

In ons ziekenhuis worden poortkatheters geplaatst door chirurgen dr. Servaes en dr. Ruyssers. Via de QR-code hiernaast kan u een **korte video** bekijken waarin dr. Ruyssers een aantal belangrijke zaken herhaalt uit deze brochure.

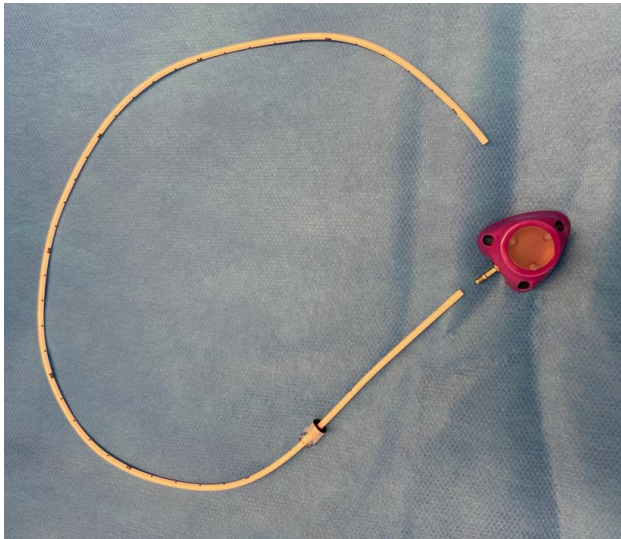
Algemene informatie over administratie, wat u moet meebrengen, uw verblijf in AZ Turnhout, ontslagprocedure, niet-medische begeleiding of kosten van de ingreep vindt u op onze website www.azturnhout.be. U vindt deze info ook in de onthaalbrochure hospitalisatie of daghospitalisatie die u normaal gezien bij uw inschrijving heeft ontvangen.

Vraag vooraf info over de **kostprijs** verbonden aan uw ingreep. Op www.azturnhout.be/kostprijs kunt u een online prijsraming opvragen van veel voorkomende ingrepen. U kan hiervoor ook contact opnemen met de dienst patiëntenadministratie.

Neem deze brochure mee bij uw opname in het ziekenhuis.

Wat is een poortkatheter

Als het veelvuldig aanprikken van de bloedbaan noodzakelijk is voor de behandeling van uw ziekte, is een poortkatheter daarvoor een geschikte methode. Deze katheter blijft ter plaatse tijdens de volledige duur van uw behandeling.

Gekende therapieën waarvoor de poortkatheter wordt aangevraagd zijn bijvoorbeeld oncologische behandelingen of langdurige voedingsondersteuning (TPN).

De poortkatheter bestaat uit twee delen die we onder uw huid plaatsen: een toegangspoort vervaardigd uit titanium en een katheter (een klein soepel buisje). Daarnaast is de poortkatheter ook voorzien van een septum (of scheidingswand), vervaardigd uit silicone.

Met een naald wordt de poort doorheen de huid aangeprikt, meestal ter hoogte van de borstkas. Vanuit de toegangspoort vertrekt de soepele katheter die eindigt in een grote ader (bloedvat) vlak voor de ingang van het hart.

De naald die we hiervoor gebruiken, heeft een speciale punt met een zijdelingse opening. Dit om te voorkomen dat het septum wordt beschadigd. Het enige wat u voelt, is een lichte prik in de huid.

Voordelen van een poortkatheter

De poortkatheter maakt het mogelijk om uw therapie direct in de grote bloedvaten toe te dienen.

Dit zorgt ervoor dat de oppervlakkig gelegen aders gespaard blijven bij het toedienen van infusievloeistoffen en geneesmiddelen. De producten worden namelijk onmiddellijk sterk verdund zonder nadelige effecten op de bloedvatwand.

In principe kan dit systeem levenslang ter plaatse blijven zitten, zolang er een periodieke spoeling plaatsvindt.

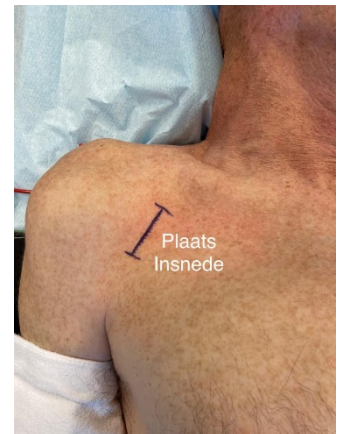
Ook kunnen we via dit systeem voor de meeste bloedstalen vlot en pijnloos bloed afnemen. Vanzelfsprekend blijft het afnemen van bloed via de ader ook mogelijk.

Plaatsen van een poortkatheter

Verloop

We plaatsen de poortkatheter volledig onder uw huid.

De procedure gebeurt in de operatiezaal, duurt 30 tot 60 minuten en kan onder algemene of plaatselijke verdoving; dit bespreekt u best met uw arts. Bij kinderen gebeurt de plaatsing steeds onder algemene narcose.

De ingreep kan zowel tijdens een ziekenhuisopname als ambulant gebeuren (op afspraak, u mag nadien meteen naar huis).

De poortkatheter is onmiddellijk bruikbaar na de operatie.

Na de plaatsing heeft u één of twee kleine littekens van 1 tot 4 cm lang. De dagen na de ingreep is het mogelijk dat u wat pijn of een ongemakkelijk gevoel ervaart ter hoogte van de incisie, in uw hals of schouder.

Nazorg

U mag na de operatie **pijnstillers** nemen op basis van paracetamol (zoals Dafalgan®, Perdolan Mono® enzovoort).

Andere pijnstillers op basis van acetylsalicylzuur (zoals Aspirine®, Aspegic®, Aspro®, Perdolan Compositum®, enzovoort) vermijdt u beter, ze zijn meestal ook niet nodig.

Tijdens de eerste week moet u **zware belasting of inspanning** met uw arm en schouder vermijden, aan de zijde waar de poortkatheter is

geplaatst. Dit om het kantelen van de toegangspoort onderhuids te voorkomen.

Op de incisie brengen we een waterbestendig **verband** aan. Dit verband absorbeert het wondvocht en mag ter plaatse blijven tot de hechtingsdraad wordt verwijderd. U kan gewoon douchen met het verband aan, baden en zwemmen kunnen niet.

Na 10 dagen kan u de **wonde laten controleren** bij de huisarts die de hechtingen verwijderd of afknipt. U maakt hiervoor best zelf tijdig een afspraak.

De katheter moet u om de 12 weken laten doorspoelen met 10 ml fysiologische zoutoplossing van 0,9%. Als u niet langer een intraveneuze therapie krijgt, zal het **spoelen** gebeuren door een thuisverpleegkundige (via een organisatie of een zelfstandige) of door de huisarts. Dit regelen we in overleg met u voor u het ziekenhuis verlaat. Hiervoor krijgt u van uw behandelende arts een voorschrift voor de thuiszorg bij ontslag.

Als u niet bij de thuiszorg terecht kan, kunt u tijdens een al geplande consultatie de poortkatheter laten spoelen in het ziekenhuis.

Verwijderen van een poortkatheter

De poortkatheter kan ter plaatse blijven voor de volledige duur van de behandeling en nog een tijd erna. Dit systeem kan tot 2.000 keer worden aangeprikt.

Als er sprake is van ernstige verwikkelingen zoals infectie of verstopping dient de katheter soms vroegtijdig te worden verwijderd. Dit gebeurt in overleg met uw arts.

Het verwijderen van de poortkatheter gebeurt met een kleine ingreep onder lokale verdoving op de raadpleging of in de operatiezaal, langs hetzelfde litteken als de plaatsing van de poortkatheter. Deze procedure duurt een 20-tal minuten. U kan indien gewenst de poortkatheter mee naar huis nemen.

Aanprikken van een poortkatheter

Het toedienen van de therapie via de poortkatheter gebeurt meestal op de dagzaal of op een ziekenhuisafdeling.

Voor de procedure ontsmetten we de huid met een alcoholisch ontsmettingsmiddel (bv. chloorhexidine 2% in alcohol). Deze procedure gebeurt steeds met steriele materialen om besmetting van het systeem te voorkomen.

Om het septum (of scheidingswand) niet te beschadigen mogen bij het aanprikken enkel speciale naalden worden gebruikt, namelijk Huberpuntnaalden. Standaard wordt een naald met een diameter van 20G gebruikt. De naaldlengte kan variëren van 15 tot 32 mm, afhankelijk van de dikte van het onderhuidse weefsel.

Als u het aanprikken pijnlijk vindt, kan uw arts of verpleegkundige een half uur vóór aanprikken een lokaal verdovend middel (Emla® zalf of klever) gebruiken om de huid tijdelijk te verdoven.

Wanneer de poortkatheter wordt aangeprikt, kan u best makkelijk te openen boven kledij dragen (of kledij met een brede halsopening). Hierdoor is de poortkatheter goed toegankelijk.

Verwikkelingen en neveneffecten

Hoewel we er alles aan doen om de kans op medische verwikkelingen zo klein mogelijk te houden, kunnen bij elke ingreep toch onverwachts neveneffecten optreden en dit zowel tijdens de ingreep als in de herstelperiode. Meestal zijn ze echter zeldzaam en kunnen ze behandeld worden.

In dit geval zijn de voornaamste risico's:

Lichamelijke problemen

Koorts

Als u koorts maakt boven de 38.5 °C en/of rillingen krijgt na het aanprikken en spoelen van de poortkatheter, neem dan een

geneesmiddel in om uw koorts te laten dalen (zoals Dafalgan®). Controleer één uur nadien opnieuw uw temperatuur.

Als de temperatuur niet is gedaald, neem dan contact op met uw huisarts of meld u aan op de dienst spoedgevallen. De poortkatheter is mogelijks geïnfecteerd.

Pijn/zwelling

Als u pijn of zwelling ervaart aan de zijde van de poortkatheter, de arm, de hals of het aangezicht, verwijder dan indien mogelijk alle hand- en polsjuwelen en neem eventueel een geneesmiddel in tegen de pijn (zoals Dafalgan®).

Neem contact op met uw behandelende arts via het secretariaat heelkunde of meldt u aan op de dienst spoedgevallen om de oorzaak op te sporen en (indien nodig) een behandeling op te starten.

Roodheid/etter

Als u roodheid, etter of pijn ter hoogte van de prikplaats ervaart, neem dan steeds contact op met uw behandelende arts via het secretariaat heelkunde of meldt u aan op de dienst spoedgevallen.

Functionele problemen

Moeilijkheden met bloedafname

Als de huisarts of (thuis)verpleegkundige merkt dat het bloed moeilijk af te nemen is, kunnen zij ervoor kiezen om de poortkatheter met een fysiologische zoutoplossing 0,9% te spoelen.

Hoe gaat dit in zijn werk?

U dient op uw linker- of rechterzijde (afhankelijk van de plaats waar de poortkatheter zich bevindt) te gaan liggen, diep in te ademen en te hoesten of op uw hand te blazen. Dit is nodig om de positie van de kathetertip in de bloedbaan te wijzigen zodat het bloed terug vlot stroomt en afgenomen kan worden. Er kan ook voor gekozen worden om de poort opnieuw aan te prikken, eventueel met een langere naald.

Moeilijkheden met toedienen van een therapie

Indien het aanprikken van de poortkatheter of het toedienen van de therapie niet mogelijk is of moeizaam verloopt, dient de behandelende

arts via het secretariaat heekunde gecontacteerd te worden. De katheter is mogelijks verstopt en hiervoor dient een behandeling te worden opgestart.

Medische beeldvorming met een poortkatheter

Tijdens medische onderzoeken (CT scan, MR scan of andere onderzoeken) mag een poortkatheter gebruikt worden om contrastvloeistof toe te dienen.

Richtlijnen en aandachtspunten voor thuis

Inspanning

Meestal vormt de aanwezigheid van een poortkatheter geen belemmering tijdens het sporten. U laat de behandelende chirurg best vooraf weten welke sport u beoefent waarbij intensief gebruik van de arm of schouder vereist is. De chirurg zal hier in de mate van het mogelijke rekening mee proberen houden.

Reizen

Vrijwel overal ter wereld is men in ziekenhuizen bekend met een poortkatheter en kan u ziekenhuisartsen vinden die met dit systeem ervaring hebben en u daarbij kunnen assisteren.

De poortkatheter zal het alarmsysteem van luchthavens of warenhuizen niet activeren.

Autorijden

De poortkatheter vormt geen hinder bij het rijden met de auto. U moet nog steeds een autogordel dragen.

Ontslag uit het ziekenhuis

Wat u mee krijgt bij ontslag en wanneer u het ziekenhuis mag verlaten na de ingreep, leest u op www.azturnhout.be/patient of in de algemene onthaalbrochure hospitalisatie of dagopname die u bij de inschrijving of van de verpleging heeft meegekregen.

Als u geen onthaalbrochure heeft ontvangen, vraag ernaar bij de verpleegkundige of download ze op de website.

Tot slot

Hebt u na het lezen van deze brochure nog vragen of opmerkingen, dan kunt u terecht bij uw behandelend arts of de verpleegkundigen van de dienst algemene - en abdominale heelkunde op het nummer 014 40 61 85 of 014 44 44.

Wij hopen van harte dat deze brochure u wegwijs heeft gemaakt in het verloop en de nabehandeling van de plaatsing van een poortkatheter. Uiteraard wensen wij u een aangenaam verblijf in AZ Turnhout, een goede thuiskomst en een spoedig herstel.

Wie contacteren bij vragen of problemen?

Uw arts

Het secretariaat: 014 40 61 85 (campus Sint-Elisabeth)
014 44 44 35 (campus Sint-Jozef)

's Avonds of in het weekend: spoedgevallendienst campus Sint-Elisabeth
014 40 60 11

Dienst Algemene en Abdominale Heelkunde
Dr. Dirk Servaes, dr. Natacha Ruysers

Persoonlijke notities/ vragen

Als u vragen of opmerkingen hebt, kunt u die hier noteren. Zo hebt u ze altijd bij tijdens een gesprek met de arts of verpleegkundige.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

AZ Turnhout vzw

www.azturnhout.be

info@azturnhout.be

014 40 60 11

Campus Sint-Jozef

Steenweg op Merksplas 44
2300 Turnhout

Campus Sint-Elisabeth

Rubensstraat 166
2300 Turnhout

V.U. : Jo Leysen • gedelegeerd bestuurder AZ Turnhout vzw (vertegenwoordiger Eleyas bv)
Steenweg op Merksplas 44 • 2300 Turnhout